

Albert Memmi

Çöl

ya da

Cübeyr Veli El-Mammi'nin

Hayatı ve Maceraları

Türkçesi: Metin Yetkin

Roman

İÇİNDEKİLER

<i>Tarihçilerin Cübeyr Veli El-Mammi Hakkında Söyledikleri</i>	11
YUNUS	15
ŞİŞMAN KRAL.....	23
FES SARAYINDA	33
TACPHARINAS	45
BULUGGIN.....	55
TUNUS'A DÖNÜŞ.....	65
DÖNEK'İN İHANETİ.....	75
KRALİÇE VE KUYUMCU	85
KASTİLYA SARAYINDA.....	95
YANIK YÜZLER.....	109
BÜYÜCÜ PRENS	119
BULUGGIN'İN ÖLÜMÜ	127
KÂHİN.....	135
KÂHİN'İN ÖLÜMÜ	149
EŞKIYALAR	159
TERMİTLER ya da El-Mammi'nin Timur'a Verdiği Nihai Cevap.....	171
<i>Tarihçilerin Ekleedikleri</i>	181

“... Bizlerden ilk defa kesin olarak vakanüvis El-Milli'nin *Arap ve Berberi Vakayinameleri*'nde bahsedilir. Burada, meşhur Yahudi-Berberi prensesi Kahina'nın yol arkadaşları arasında, El-Mammi'nin adı zikredilmiştir.”

Le Scorpion

“Atamın saltanat sürüp sürmediğini bilmesem de bilgeliğimi ona borçlu olduğumu biliyorum. Sana, çocuklarına bahsedesin diye, onun hayatını anlatarak küçük bir bedelle devasa bir borç ödüyorum.”

Makhlouf Amca

Tarihçilerin Cübeyr Veli El-Mammi Hakkında Söyledikleri

La Chronique du Royaume-du-Dedans'ı olabildiğince hızlı şekilde yayınlayacağıma söz vereli iki sene geçmiş bile. Hayat bu kitabı tamamlamama müsaade etmedi.

Yine de bana güvenen kimi okurları daha fazla bekletmemek adına Cübeyr Veli El-Mammi'nin hayatını ve maceralarını ele alan bu bölümü ayrı olarak yayınlamaya karar verdim. Yine bu okurlar söz konusu kişinin benim bilinen en eski atam olduğunu belki hatırlıyorlardır. Bu bir kenara, kendisi Le Scorpion isimli kitabımda kurguladığım; Numidya'nın atlı prensi, Mösyö Rousset'ye ait Antik Kartaca nişanında yer alan kişidir.

Çöl daha önce yayınlanmış kitaplarımın ilerleyen kısımlarında görülmekte. Yine, ailemizin veya kabilemizin hikâyesinden arzu edilen şekilde söz ediyor. Her zaman olduğu gibi mümkün merteye gerçeklere bağlı, geleneklere ise sadık kalmaya çabaladım.

Bunlara ilaveten tarihçilerin Cübeyr Veli El-Mammi hakkında söyledikleri:

Tuat'ın en kuzeyi Gurerara'da, Tamentit ve Sba-Guerara arasında, XV. yüzyıla kadar varlığını sürdüren küçük bağımsız bir İçkin Krallık vardı. Diline, geleneklerine, kurumlarına hatta varlığına son veren fe-laketin ayrıntılarını dahi bilmekteyiz.

Bu noktada atam, Cübeyr Veli El-Mammi, bizzat kendisinin gözler önüne serdiği şartlar altında, anavatanının vakayinamesini tutma şerefine nail olmuştur.

1392 yılında, Timur'un, nüfusun neredeyse tamamını yok eden katliamıyla devam edecek amansız saldırısının ardından, İçkin Krallık'ın varlığı son buldu. Sekiz sene sonra, tam da 1400 senesinde, Şam kentinde, aynı fatih tarafından tekrar yenilgiye uğrayınca, El-Mammi Fatih'e hürmetlerini sundu.

Atam o zaman, neredeyse altmışlarında olan hoş görünümlü, yaşlı bir adamdı; "Ham ipekten bir türban ve rengi gecenin ilk gölgelerine benzeyen, ruhu kadar ince bir maşlah," giyerdi. Kıyafetleri, "Bu adam buralardan değil," diyen büyük fatihin dikkatini çekti. Böylece El-Mammi tanınmış oldu.

Tutsağının şahsiyetine büyük bir merak duyan Timur, onu masasına davet etti ve İçkin Krallık'ın böylesi bir hızla yıkılmasının nedenlerini sordu. Meşhur Belh şehrini yakın zamanda fethettiği ve orayı payitaht yapmayı düşündüğü için El-Mammi'ye akıl danıştı: Bu denli umut bağladığı bu şehirde aynı uğursuz kaderden kaçmak için ne yapmalıydı?

El-Mammi önce ürktü: "Efendim, bir krala akıl verilmez..." Sonra, muhatabının da ısrarıyla, hayatını ve dünyanın çeşitli yerlerindeki maceralarını anlatmak üzere ondan izin istedi. Belki de Fatih aradığı cevapları bu hikâyede bulacaktı.

İşte, atam Cübeyr Veli El-Mammi'nin, Timurlenk'e, Aksak Fatih'e anlattığı kıssa.